

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ В АГРОБІЗНЕСІ

Конкуренція виступає як економічний феномен історичного розвитку, одночасно вона є відображенням внутрішньої логіки власної еволюції. Формування цієї категорії як важливого об'єктивного процесу супроводжувалося зміною теорій, концепцій і поглядів учених-економістів внаслідок трансформації економічного розвитку суспільства. Еволюційний розвиток конкуренції – явище надзвичайно складне, комплексне, вимагає урахування умов виникнення, розвитку, функціонування і реалізації в усіх без винятку економічних системах, специфіки підсистем (галузей, видів діяльності).

Конкурентоспроможність визначає перебування економічного суб'єкта в конкурентному просторі, сприяє виконанню властивих функцій з відповідною якістю і вартістю, здійснює прояв в процесі конкуренції і розглядається, з одного боку, як важливий стимул ринкової активності, а з іншого – як динамічний процес пристосування до умов і вимог ринку. Важливість визначення місця і ролі конкурентоспроможності галузі підкреслюється тим, що вона: залежить від здатності підприємств і їхньої продукції забезпечити конкурентоспроможність у певному періоді та відповідному середовищі; створює умови зростання обсягу доданої вартості на основі підвищення ефективності використання чинників виробництва, забезпечення інвестиційної привабливості бізнесу, підвищення рівня його рентабельності і освоєння нових ринків.

Під конкурентоспроможністю галузі слід розуміти здатність створювати зростаючий обсяг доданої вартості на основі підвищення ефективності використання чинників виробництва, забезпечення інвестиційної привабливості бізнесу і освоєння нових ринків. З огляду на це визначення найбільш загальними показниками конкурентоспроможності галузі є обсяг і динаміка доданої вартості в розрахунку на одного зайнятого.

П. Р. Пуцентейло зазначає, що конкурентоспроможний розвиток галузі має характеризуватись такими ознаками: великим за масштабами і швидкістю зростання обсягом ринку, на якому національні компанії займають значні позиції; підвищенням ефективності використання чинників виробництва, що забезпечує високий рівень рентабельності бізнесу. До найбільш значущих чинників, які впливають на конкурентоспроможний розвиток галузі, належать: позиціонування на світовому ринку, тобто ступінь експортної орієнтованості виробництва (частка експорту у випуску та її динаміка); позиціонування на внутрішньому ринку порівняно з іноземними конкурентами (частка імпорту готової продукції на ринку, її динаміка) – досягнутий технологічний рівень галузі, що виражається в обсязі накопичених інвестицій і якісних характеристиках потужностей, а також прогрес у цій сфері (інтенсивність інвестиційної активності); рівень концентрації на ринках (наявність великих ефективних вітчизняних компаній), достатній для конкуренції зі світовими компаніями – лідерами у відповідних галузях; забезпеченість сировинною базою, розвиненість коопераційних зв'язків (приєднання до кластерів конкурентоспроможності), історична "прихильність" споживачів до виробників; масштаби тіньового сектору і рівень правового застосування [5, с. 56].

Загальноприйнятим є поділ конкурентних переваг галузі на внутрішні і зовнішні. До внутрішніх конкурентних переваг, як правило, належать: висока потреба в продукції галузі; наявність доступу до дешевих ресурсів; висока частка експорту наукомістких товарів; висока питома вага конкурентоспроможних організацій і товарів у галузі та ін. До зовнішніх конкурентних переваг галузі варто зарахувати: високий рівень конкурентоспроможності країни; активну державну підтримку малого та середнього бізнесу, науки та інноваційної діяльності; відкритість суспільства і ринків; гармонізацію національної системи стандартизації та сертифікації з міжнародною системою; якісну систему підготовки і перепідготовки управлінських кадрів та ін.

Аналіз трактувань галузевої конкурентоспроможності [1; 2; 4; 6] дав змогу виокремити такі основні характеристики поняття "конкурентоспроможний розвиток галузі":

- конкурентоспроможний розвиток галузі має системний характер – він визначається конкурентоспроможністю суб'єктів, що становлять галузь, і конкурентоспроможністю макросередовища, в якому функціонує галузь;
- базою для побудови конкурентоспроможного розвитку галузі є конкурентні переваги;
- конкурентоспроможний розвиток окремої галузі проявляється в порівнянні її з конкуруючими галузями, тобто вона відносна;
- конкурентоспроможний розвиток не є сталою величиною, він має динамічний характер;

– кінцеве оцінювання конкурентоспроможного розвитку галузі проводиться споживачем товару, виробленого галуззю;

– конкурентоспроможний розвиток галузі є керованою характеристикою.

Отже, створення ефективно діючої галузі тваринництва відображає пріоритети конкурентоспроможного розвитку національної економіки в період її входження у процеси глобалізації, зумовлює подальші пошуки у вирішенні проблеми виявлення сучасних тенденцій розвитку, оцінки конкурентоспроможності і оптимізацію її організаційно-економічного функціонування у наступні роки. Індикатором конкурентного становища країни чи окремо взятої галузі агропромислового комплексу може слугувати конкурентоспроможність галузевих комплексів, які становлять їхню сукупність.

Список використаних джерел

1. Лузан Ю. Я. Організаційно-економічний механізм забезпечення розвитку агропромислового виробництва України : моногр. К. : ННЦ ІАЕ, 2010. 472 с.

2. Малік М.Й. Конкурентоспроможність аграрних підприємств: методологія і механізми : монографія / М.Й. Малік, О.А. Нужна . К. : ННЦ "ІАЕ", 2007. 272 с.

3. Нестеренко С.А. Конкурентоспроможність сільськогосподарських підприємств: управлінський аспект : монографія. К. : Аграр Медіа Груп, 2012. 484 с.

4. Пуцентейло П.Р. Теоретичні узагальнення дефініції «конкурентоспроможність підприємства». Сталій розвиток економіки. 2012. № 7 (17). С. 99–103.

5. Пуцентейло, П.Р. Конкурентоспроможний розвиток галузі тваринництва як найвищий рівень прояву конкуренції. Інноваційна економіка. 2014. № 3 (52). С. 55–61.

6. Пуцентейло, П.Р. Моделювання оптимізації виробничої структури аграрних підприємств. Інноваційна економіка. 2012. № 11 (37). С. 43–50.

7. Скидан О. В. Аграрна політика України в період ринкової трансформації : моногр. Житомир : Вид-во "Житомирський національний агроекологічний університет", 2008. 376 с.